

*Στοιχεία ρομαντισμού και ρεαλισμού
στον Ευγένιο Ονιέγκιν του Αλεξάντρ Πούσκιν*



Νεφέλη Δημητροπούλου, Αα΄

Καθηγητές: κ. Δ. Μπαλτάς, κ. Έ. Κορρέ

Περιεχόμενα

Σελ. 1-10:

Βιογραφία:

Ζωη και έργο Πούσκιν

Σελ. 11-12:

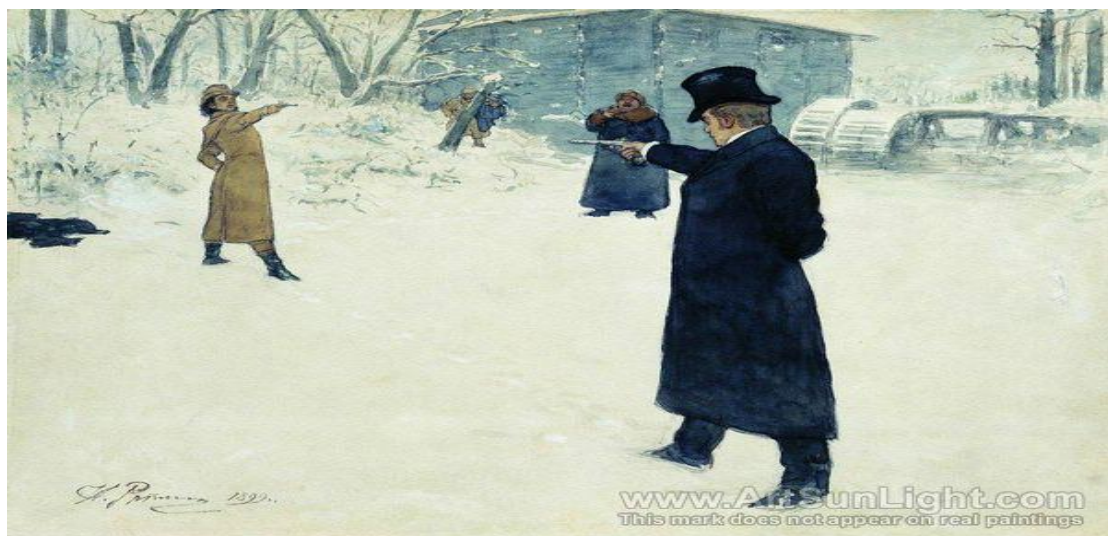
Περίληψη Έργου

Σελ. 13-25:

Στοιχεία Ρεαλισμού-Ρομαντισμού

Ρεαλισμός (13-17)

Ρομαντισμός (18-25)



Αλεξάντρ Σεργκέγεβιτς Πούσκιν-Βιογραφία

Ζωή και Έργο

Γενικές πληροφορίες:

Ο Αλεξάντρ Σεργκέγεβιτς Πούσκιν (ρωσική γραφή: Александр Сергеевич Пушкин), (6 Ιουνίου 1799 - 10 Φεβρουαρίου), ήταν μέγιστος Ρώσος ποιητής, συγγραφέας, γενάρχη της σύγχρονης ρωσικής λογοτεχνίας και γνωστός φιλέλληνας.

Θεωρείται ο κορυφαίος Ρώσος ποιητής όλων των εποχών. Μορφή συγκλονιστική, με έργο πανανθρώπινο, γέννησε σε μια δύσκολη και αφιλόξενη γη αληθινά θαύματα. Με φωτεινό του φάρο την ασύγκριτη πένα του, το ποτάμι της ρωσικής λογοτεχνίας ξεχόθηκε σαν λάβα, εκφράζοντας την περίφημη ρωσική ψυχή και τοποθετώντας τη Ρωσία οριστικά και αμετάκλητα στις μεγάλες πνευματικές δυνάμεις.

Ξεπροβόδισε τη ρωσική λογοτεχνία, με ανελέητη ειλικρίνεια και τόλμη, στα ερέβη του μεγάλου ερωτήματος: τον αέναο διάλογο ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο. Το θάνατο όχι μόνον-κι εδώ είναι το μεγαλείο του-στα επέκεινα της ύπαρξης, αλλά στις μορφές που λαμβάνει εντός της. Ο Νικολάι Γκόγκολ έγραψε για τον Πούσκιν : «Ο Πούσκιν ήταν για όλους τους ποιητές σαν μια ποιητική φλόγα που έπεσε απ' τα ουράνια και από την οποία σαν κεράκια άναψαν άλλοι αυτοφύεις ποιητές. Γύρω του διαμορφώθηκε ολόκληρος αστερισμός». Ο Μαξιμ Γκόρκι είπε για αυτόν: «Για μας τους Ρώσους ο Πούσκιν είναι η αρχή κάθε αρχής».

Πρώτα χρόνια και Εφηβεία:

Ο Πούσκιν γεννήθηκε στη Μόσχα, από γονείς ευγενείς, στα τέλη του 18ου αιώνα, την ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής με τις καμπάνες της πόλης να χτυπούν πένθιμα. Οι γονείς του, ο Σεργκέι Λβόβιτς Πούσκιν και η Ναντέζντα (Νάντια) Οσοίποβνα Χάννιμπαλ, μόλις είχαν εγκατασταθεί στην πρωτεύουσα μετά την παραίτηση του πατέρα του από τον τσαρικό στρατό και τη γέννηση της αδελφής του Όλγας λίγο καιρό πρωτότερα. Το 1805 γεννήθηκε και το τρίτο παιδί, ο Λεβ (Λέων). Οι γονείς τους τα παραμελούσαν με τον πατέρα να διαθέτει πολύ λίγο χρόνο γι' αυτά και τη μητέρα να είναι πολύ ιδιότροπη στην έκφραση της αγάπης της, γεγονός που περισσότερο βραχυκύκλωνε τον ψυχισμό τους παρά τα έκανε να νιώθουν στοργή.

Ο Πούσκιν μικρός ήταν το ασχημόπαπο της οικογένειας, χοντρός και αδέξιος στις κινήσεις του και τα μελαχρινά, άξεστα χαρακτηριστικά του πρόδιναν το αβησσονιακό αίμα του.

Η μητέρα του επινοούσε τιμωρίες για να του αποβάλει τις κακές συνήθειες και την αδεξιότητά του, στο τέλος όμως η υπομονή της εξαντλείτο με το ανυπάκουο και σκυθρωπό παιδί της. Εόδευε όλη την τρυφερότητά της στην Όλγα και ιδιαιτέρως στον μικρότερο αδελφό του ποιητή, τον Λεβ (Λιεφ στα ρωσικά), και ο Σάσα (χαϊδευτικό του ονόματος Αλέξανδρος στις ολαβικές γλώσσες) στερήθηκε τη μητρική

στοργή και εγκαταλείφθηκε γρήγορα στον εαυτό του, κατάσταση που έμοιαζε να προτιμά και ο ίδιος με τον καιρό.

Με τους γονείς του μιλούσε γαλλικά, συνήθεια των ευγενών του καιρού εκείνου. Τη ρωσική γλώσσα την έμαθε από τη γιαγιά του από την πλευρά της μητέρας του και τους δουλοπάροικους που υπηρετούσαν στο σπίτι του. Δύο δουλοπάροικοι άσκησαν μεγάλη επίδραση πάνω του. Ο Νικολάι Κοζλόφ που έμεινε κοντά του πιστός και όταν μεγάλωσε, και η Αρίνα Ροντιόνοβνα, η τροφός του, που του χάρισε τη μητρική αγάπη και τον έμπασε από τα μικράτα του στον κόσμο της λαϊκής ρωσικής ποίησης. Χάρης στις επιρροές της ταπεινής αυτής γυναίκας, ο Πούσκιν, παρά τη μονόπλευρα προσανατολισμένη μόρφωσή του (τη γαλλική μόρφωση, που τη χρωστούσε στους οικοδιδάσκαλους και στη βιβλιοθήκη του πατέρα του), άνοιξε την καρδιά του και τη ματιά του στη σλάβικη παράδοση και έγινε ο μέγιστος ποιητής του έθνους και ο ιδρυτής της μοντέρνας ρωσικής λογοτεχνικής γλώσσας. Ο θείος του, ποιητής Βασίλι Πούσκιν (αδελφός του πατέρα του), τον βοήθησε επίσης στην πρόμη καλλιτεχνική του περπατησιά και αγαπήθηκε ιδιαίτερα από τον μικρό Αλέξανδρο.

Το 1811, σε ηλικία 12 ετών φεύγει από τη Μόσχα για την Αγία Πετρούπολη (πρωτεύουσα τότε της Ρωσίας) και μπαίνει υπότροφος στο Λύκειο του Τσάρκογιε Σελό, που μόλις είχε εγκαινιάσει τη λειτουργία του, ιδρυθέν από τον Αλέξανδρο Α'. Το περίφημο αυτό Λύκειο αποτέλεσε λίκνο ελεύθερων πνευμάτων και επαναστατών, με πολλούς νέους, τέκνα ευγενών, να ενστερνίζονται φιλελεύθερες ιδέες. Η ποίηση αποτελούσε μάθημα με μεγάλη σπουδαιότητα, με τους μισούς μαθητές να γράφουν ποιήματα. Δύο εγκάρδιους φίλους έκανε ο Πούσκιν στο Λύκειο αυτό. Ο ένας ήταν ο Βίλχελμ Κάρλοβιτς Κύχελμπέκερ (1797-1846), γερμανικής καταγωγής, ο οποίος διακρίθηκε μετέπειτα ως ποιητής και αφού εισήλθε στον κύκλο των Δεκεμβριστών, έλαβε μέρος στην εξέγερση του Δεκεμβρίου του 1825. Ο έτερος στενός φίλος του ήταν ο Αντόν Αντόνοβιτς Ντέλβιγκ (1798-1831), τέκνο ευγενών, βαλτικής καταγωγής, ο οποίος επίσης διακρίθηκε ως ποιητής και κριτικός λογοτεχνίας.

Ο Πούσκιν, αποφοιτώντας και διοριζόμενος στο Υπουργείο των Εξωτερικών, παραδόθηκε στις χαρές της ζωής, αθώες και αμαρτωλές. Σύχναζε στα σαλόνια, στους πιο διαλεχτούς λογοτεχνικούς κύκλους, στα θέατρα, αλλά και σε λιγότερο φωτεινούς χώρους, σε μισόφωτα όπου η αισθησιακή ηδονή αποθέωνε τη ζωή. Παρέδωσε την άστατη καρδιά του και το κορμί του στις χαρές της ζωής, το πνεύμα του όμως ωρίμασε με τρόπο δυσανάλογο προς την ηλικία του.



Πολλά ποιήματα που έγραψε ο Πούσκιν στα χρόνια 1817-1820, συντίθενται από παιχνιδιάρικους στίχους, εκφράζοντας, άλλα από αυτά ήρεμα αισθήματα και άλλα ισχυρά αισθησιακά πάθη, όπως το ποίημα *Ο θρίαμβος του Βάκχου*. Την ίδια περίοδο ο ποιητής γράφει το πρώτο μεγάλο ποιητικό του έργο, ένα κωμικοηρωικό έπος τριών χιλιάδων στίχων, το Ρουσλάν και Λιουντιμίλλα, ένα μεγάλο παραμύθι με θρυλικές περιπέτειες του ήρωα, που αναζητά την αγαπημένη του κι αγωνίζεται να τη σώσει από τις εχθρικές μαγικές δυνάμεις. Παράλληλα όμως συνέχισε την καυστική μέσω των γραπτών του κριτική κατά της κοινωνικής κατάστασης στην τσαρική Ρωσία και της έντονης δεσποτικής φύσης της, προκαλώντας τελικά την οργή του τσάρου Αλέξανδρου Α', ο οποίος αποφασίζει να τον στείλει εξόριστο στη Σιβηρία ή στον ακόμα πιο παγωμένο Βορρά, σε ένα μοναστήρι σε ένα νησί της Λευκής Θάλασσας.

Για καλή τύχη του ποιητή, από πνευματική στοργή και συγκίνηση για το νέο ποιητικό άστρο που είχε ανατείλει, έσπευσαν να τον βοηθήσουν τρεις κορυφαίοι τότε εκπρόσωποι των ρωσικών γραμμάτων, ο λογοτέχνης και ιστορικός Νικολάι Μιχάιλοβιτς Καραμζίν, ο ποιητής Βασίλι Αντρέγεβιτς Ζουκόφσκι και ο Αλεξέι Νικολάγεβιτς Ολένιν, πρόεδρος της Ακαδημίας Καλών Τεχνών, άντρας με εξαιρετική ευρυμάθεια. Ενεργοποίησαν υψηλές γνωριμίες τους και με τη συνδρομή και της τσαρίνας κινητοποιήθηκαν για να τον σώσουν από την οργή του τσάρου. Την πλάστιγγα όμως οριστικά υπέρ του έκρινε ο Ιωάννης Καποδίστριας (1776-1831), άμεσος προϊστάμενος του Πούσκιν στο Υπουργείο Εξωτερικών, αφού πρώτα τού υποσχέθηκε ο Πούσκιν να μείνει μακριά από την πολιτική για ένα χρόνο. Μετά την υπόσχεση αυτή ο Καποδίστριας απέσπασε την έγκριση του τσάρου για μετάθεση του αντιδραστικού Πούσκιν στη Νότια Ρωσία.



Από τη Μολδαβία στον Δεκέμβρη του 1825



Πορτραίτο του ποιητή από τον Ορέστ Κιυρένοκι το 1827

Στο τότε ρωσικό Κισινιόφ, την πρωτεύουσα σήμερα της Μολδαβίας (Κισινάου στα ρουμανικά), στη Βεσσαραβία της νότιας Ρωσίας όπου μετατέθηκε, ο Πούσκιν τέθηκε υπό την επίβλεψη του στρατηγού Ιβάν Νίκιτιτς Ίνζοφ, ανθρώπου γενναίου και καλλιεργημένου, διακεκριμένο πολεμιστή των ναπολεόντειων πολέμων, έπειτα από επιθυμία του Καποδίστρια, ο οποίος με επιστολή του στον στρατηγό τού ζητάει να δείξει φροντίδα στον νεαρό ποιητή,

Στο Κισινιόφ, το 1821, ο Πούσκιν ήρθε πιο κοντά στην υπόθεση της προσπάθειας των Ελλήνων για ανεξαρτησία, πιστεύοντας ακράδαντα ότι η Ελλάδα θα θριάμβευε και εκθειάζοντας την ανδρεία του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Ο ενθουσιασμός του όμως δεν κράτησε πολύ. Απογοητεύτηκε με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη αποδίδοντάς του ανικανότητα στον ηγετικό ρόλο που είχε αναλάβει. Η εκτίμηση αυτή του ποιητή βασίστηκε σε εσφαλμένες και ανεπαρκείς πληροφορίες. Θεωρούσε ακόμα γενναίο τον Υψηλάντη-ποιος μπορούσε να αρνηθεί τη γενναιότητα ενός ανδρός που πολέμησε στη μάχη της Δρέσδης στις 26-27 Αυγούστου 1813, μια μάχη φοβερή των ναπολεόντειων πολέμων, όπου ο νεαρός αξιωματικός του ρωσικού ιππικού Υψηλάντης, έχασε το ένα του χέρι-δυσφόρησε όμως που μετά την άτυχη μάχη στο Δραγατσάνι (7 Ιουνίου 1821), ο Υψηλάντης κατέφυγε στην Αυστρία, αφήνοντας στη θέση του τον ήρωα Γεωργάκη Ολύμπιο να τιναχθεί μαζί με τα πιστά παλικάρια του στον αέρα στη Μονή Σέκου της Μολδοβλαχίας, κυκλωμένος από τους Τούρκους.

Η απογοήτευση του Πούσκιν από την αναβλητικότητα, τη διχόνοια και την αδιαφορία πολλών Ελλήνων για την εθνική υπόθεση, τον εξοργίζει και στηλιτεύει αγανακτισμένος τους Έλληνες ως έναν άθλιο λαό ληστάρων και μπακάληδων, σπεύδοντας όμως μετανιωμένος και έχοντας πικράνει κάποιους φίλους του, να δηλώσει ότι η καρδιά του δεν θα μπορούσε να νιώσει εχθρότητα στις ευγενικές προσπάθειες ενός αναγεννώμενου λαού.



Ο ποιητής και κριτικός λογοτεχνίας Αντόν Αντόνοβιτς Ντέλβιγκ, ο πιο στενός φίλος του ποιητή. Πέθανε μόλις 32 ετών από ασθένεια στους πνεύμονες

Την ίδια εποχή, γράφει μια από τις καλύτερες μπαλάντες του, *Το τραγούδι του σοφού Ολέγκ* (Ολέγκ-αρσενικό όνομα με ρίζες από το σκανδιναβικό Χέλγκε, σημαίνει άγιος, ιερός, ευλογημένος, θηλυκό Χέλγκα, στα ρώσικα θηλυκό Όλγκα-Όλγα), βασισμένο σε σκανδιναβικό και ρωσικό μύθο. Στη μπαλάντα αυτή στρέφει το μάτι του στους περασμένους καιρούς, τους καιρούς του Ολέγκ και του Ίγκορ (όνομα με ρίζες από το σουηδικό Ίγκβαρ), πρώτων ηγεμόνων του Κιέβου (μετά το Νόβγκοροντ, δεύτερη πρωτεύουσα των Ρως-αρχαίων Ρώσων δηλαδή, μείξη γηγενών και Σκανδιναβών επιδρομών).

Ενας παγανιστής ιερέας-μάγος λέει στον Ολέγκ ότι θα φτάσει μέχρι τις πύλες της Κωνσταντινούπολης, θα βρει όμως το θάνατο από το γενναίο άτι του. Ο Ολέγκ σίγουρος για τις ικανότητές του, πνίγει το ατρόμητο στις μάχες άτι και πιστό του σύντροφο στα νερά μιας πηγής. Χρόνια αργότερα, κι αφού βρέθηκε μπροστά στις πύλες της Κωνσταντινούπολης το 911 με τους Ρως του ως πολιορκητής, επιθυμεί να ξαναβρεθεί κοντά στο άλογό του, έστω κοντά στα απομεινάρια του. Ακούγοντας μια φωνή τα βρίσκει σε ένα λόφο. Δαγκωμένος όμως από ένα φίδι που βγήκε από το κρανίο του αλόγου και παρείσφρυσε στην τρύπια μπότα του, πεθαίνει μπροστά στα μάτια του διαδόχου του Ίγκορ. Η μπαλάντα ακολουθούσε το καλλιτεχνικό ρεύμα του Ρομαντισμού και μιλούσε για την αξία της συντροφικότητας, τους φίλους που αφήσαμε πίσω, την αλαζονεία, την τιμή, τις αρχέγονες ιδέες της συλλογικότητας που προδώσαμε και τη νέμεση. Ποίημα σαφώς επηρεασμένο από την καλλιτεχνική σκιά που είχε απλώσει στην Ευρώπη ο κορυφαίος ρομαντικός ποιητής Τζορτζ Γκόρντον Μπάιρον (1788-1824).

Ως τα τέλη του 1822, γράφει τα ποιήματα *Ο αιχμάλωτος του Καυκάσου*, *Οι αδελφοί λήσταρχοι* (δεν το ολοκλήρωσε), *Η πηγή του Μπαχτσε-σαράι*. Ήταν ακόμα τα χρόνια του Κισινιόφ, όπου ζώντας υπό την προστασία του στρατηγού Ίνζοφ, χαίροταν τη ζωή. Είχε κάνει τότε και αρκετά ταξίδια, στο Κιέβο, στο Αικατερίνοσλαβ (σημερινό Ντινπροπετρόφσκ στην ανατολική Ουκρανία) και ένα μεγάλο ταξίδι στον Καύκασο. Χαρακτηριστικό θέμα των ποιημάτων *Ο αιχμάλωτος του Καυκάσου* και του πιο βαρυσήμαντου *Η πηγή του Μπαχτσε-σαράι*, είναι ο ανεκπλήρωτος, άφταστος,

αδύνατος έρωτας. Από τα γράμματα του ποιητή διαφαίνεται πως το ποίημα *Η πηγή του Μπαχτσε-σαράι* είναι στενά δεμένο με ένα δυνατό προσωπικό αίσθημα, τον ένα από τους δύο πιο αγνούς έρωτες της ζωής του Πούσκιν, έρωτα που βροντοφωνάζει στη διαπασών στο ποίημα αυτό με το φλογισμένο στόμα του χάνου (ηγεμόνα στους ταταρικούς λαούς) Γιρέι. Οι μελετητές του δεν είναι σύμφωνοι ως προς το όνομα της κοπέλας που αγαπούσε. Πιο πιθανό είναι αυτή να ήταν η Σοφία Ποτόσκαγια, συνομήλική του, κόρη Πολωνορώσου στρατηγού και Ελληνίδας Κωνσταντινουπολίτισσας, την οποία αγαπούσε από μικρός, από τα χρόνια της Αγίας Πετρούπολης. Η Σοφία τού είχε διηγηθεί την περιπέτεια της γαργιάς της, που ο χάνος (αρχηγός των Τατάρων) της Κριμαίας την είχε πάρει αιχμάλωτη στο Μπαχτσε-σαράι (ή Μπαχτσισαράι-Παλάτι των Κήπων-πρωτεύουσα του Χανάτου της Κριμαίας).

Δεκέμβρης 1825

Τον τελευταίο μήνα του 1825 σημειώθηκε στην Αγία Πετρούπολη και τη Μόσχα εξέγερση κατά του τσάρου, εξέγερση με διαφορετικό αίτημα στις δυο πόλεις. Στη μεν Αγία Πετρούπολη το αίτημα ήταν η παροχή Συντάγματος, στη δε Μόσχα η εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας. Κοινό όμως αίτημα και των δυο κινημάτων στο Βορρά και το Νότο ήταν η απελευθέρωση των χωρικών από τη δουλοπαροικία και του λαού από το δεσποτισμό. Η εξέγερση απέτυχε υπό το βάρος των κανονιών και ακολούθησαν τα μαρτύρια των Δεκεμβριστών. Ξεκίνησαν ανακρίσεις με συμμετοχή και του ίδιου του αυτοκράτορα, Νικολάου Α', στην ανακριτική επιτροπή. Καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν δια απαγχονισμού οι θεωρούμενοι ως πρωταίτιοι, οι Πιοτρ Γκριγκόρεβιτς Κακόφσκι, Σεργκέι Ιβάνοβιτς Μουράβιοφ-Αποστόλ, Μιχαήλ Παύλοβιτς Μπεστούσεφ-Ριουμίν, ο έξοχος ποιητής Κοντράτι Φιοντόροβιτς Ρυλέγιεφ και ο γενναίος συνταγματάρχης και ιδεολογικό μυαλό του κινήματος Πάβελ Ιβάνοβιτς Πέστελ, βετεράνος των πολέμων '12-13. Όλοι τους, με εξαίρεση τον πρώτο, πολύ καλοί φίλοι του Πούσκιν. Πολλοί άλλοι εξορίστηκαν σε καταναγκαστικά έργα στα βάθη της Σιβηρίας και πέθαναν από τις κακουχίες ή επέστρεψαν στα σπίτια τους μετά από πολλά χρόνια. Πολλοί από τους Δεκεμβριστές που μαρτύρησαν στους τόπους εξορίας (ήταν από το Λύκειο του Τσάρκογιε-Σελό)παλιοί συμμαθητές του ποιητή. Πολλοί από αυτούς που τούς ανέκριναν ήταν συμμαθητές τους από το ίδιο Λύκειο. Ο Δεκέμβρης του 1825 όχι μόνο δεν αποθάρρυνε αυτούς που επιθυμούσαν μια πιο δημοκρατική Ρωσία, αντιθέτως έβαλε τις βάσεις για την κοσμοϊστορική αλλαγή που συνέβη στη Ρωσία έναν αιώνα σχεδόν αργότερα, πυκνώνοντας τις γραμμές των ρεφορμιστών με πνεύματα φωτεινά και γενναία.

Ο Πούσκιν έγινε κι αυτός στόχος των ανακριτικών Αρχών. Ο τσάρος όμως Νικόλαος Α', σκέφθηκε ότι η σύλληψη του πιο φημισμένου ποιητή της Ρωσίας θα έβλαπτε το θρόνο του, ιδίως μάλιστα από τη στιγμή που δεν υπήρχαν στοιχεία ούτε καν ηθικής συνέργειάς του στο κίνημα των Δεκεμβριστών. Παράλληλα, ο καλός φίλος του Πούσκιν, Ζουκόφσκι, παρέδωσε επιστολή του ποιητή στον τσάρο στην οποία επικαλείται τη μεγαλοψυχία του αυτοκράτορα και υπόσχεται ότι δεν θα εκδηλώσει από εδώ και πέρα γνώμες αντίθετες προς την καθιερωμένη τάξη. Η κατηγορία ότι

συμβιβάσθηκε με τον τσάρο πίκρανε τον ποιητή (1783-1852) όπως γράφει αλληγορικά στο ποίημά του *Αρίων*.

Ο συμβιβασμός δεν τον απήλλαξε όμως αμέσως, ούτε και αργότερα, από δύσκολες ώρες. Ως τις αρχές Σεπτεμβρίου του 1826 βρισκόταν υπό την επιτήρηση των τοπικών Αρχών, στο Μιχαηλόφοκογιε, παραθεριστικό μέρος της οικογένειάς του στην Περιφέρεια του Ποκοφ. Τη νύχτα της 3ης Σεπτεμβρη οδηγείται στη Μόσχα όπου στις 8 του μήνα, νύχτα παγερή, παρουσιάζεται ενώπιον του τσάρου στο Κρεμλίνο. Στη συνάντηση αυτή ο ποιητής, με βρώμικα πολυφορεμένα ρούχα, στεκόταν με την πλάτη στραμμένη προς τη θερμάστρα, ζεσταινοντας τα πόδια του όσο μιλούσε με τον αυτοκράτορα, στάση που βάνουσα προσέβαλλε την εθιμοτυπία και έδειχνε να ενοχλεί τον Νικόλαο. Ο τσάρος τού είπε ότι παρόλο που γνωρίζει ότι τον μισεί επειδή τσάκισε τη μερίδα στην οποία ανήκε και εξόντωσε πολλούς φίλους του, τού επισήμανε ότι κι αυτός νοιάζεται για το ρωσικό λαό, τον εκτιμά και του ζήτησε να γίνει ο αυλικός του ποιητής, θέση πολύ τιμητική. Στη συνέχεια τον ρώτησε τι θα έκανε αν τον Δεκέμβρη βρισκόταν στην Αγία Πετρούπολη, ερώτηση στην οποία ο Πούσκιν απάντησε λέγοντας «Θα βρισκόμουν στις γραμμές των στασιαστών», απάντηση που κανένας εκ των δυο ανδρών δεν διέψευσε μεταγενέστερα.

Ο τσάρος συνέχισε ρωτώντας τον αν θα μπορούσε να του δώσει την υπόσχεση ότι θα δρα στο μέλλον διαφορετικά. Ο Πούσκιν, ύστερα από μακρά σιωπή, τού έδωσε το χέρι, δίνοντας την υπόσχεση ότι θα συμπεριφέρεται διαφορετικά. Στο τέλος της ακρόασης, ο τσάρος τον πληροφόρησε ότι είναι ελεύθερος, πως θα μπορεί να πηγαίνει όπου επιθυμεί, εκτός από την περιοχή της Αγίας Πετρούπολης, για την οποία θα χρειάζεται ειδική άδεια και τον οδήγησε σε μια αίθουσα γεμάτη αυλικούς όπου είπε: «Κύριοι, εδώ βρίσκεται για σας ο νέος Πούσκιν, ας ξεχάσουμε τον παλαιό Πούσκιν». Ο ποιητής εξήλθε του ανακτόρου με δάκρυα στα μάτια.



Στις 18 Φλεβάρη 1831 παντρεύεται την διάσημη καλλονή της εποχής, Natalia Goncharova. Το 1833 δημοσιεύεται η έμμετρη του σύνθεσή του «Ευγένιος Ονέγκιν», έργο το οποίο αποδεικνύεται προφητικό αφού ο ποιητής θα έχει το ίδιο τέλος με αυτό του διάσημου ήρωά του. Ο κορυφαίος Ρώσος κριτικός της εποχής Vissarion Belinsky χαρακτηρίζει τον «Ευγένιο Ονέγκιν» «εγκυκλοπαίδεια της ρωσικής ζωής και καθρέφτη της εθνικής συνείδησης στην πρώτη της αφύπνιση». Ο ίδιος ο Πούσκιν αποκαλεί την αισθητική αντίληψή του που αποτυπώνεται στον «Ονέγκιν» *ρομαντικό ρεαλισμό* και τον εαυτό του «*ποιητή της πραγματικότητας*».

Το 1833 - 34 αρχίζει η τελευταία, εξαιρετικά δύσκολη περίοδος της ζωής του Πούσκιν. Η αίγλη του πρώτου Ρώσου ποιητή διατηρείται, όμως μόνο σαν ανταύγεια της δόξας του ρομαντικού Πούσκιν της δεκαετίας του 1820. Τα επιτεύγματα του ώριμου Πούσκιν θεωρούνται από το κοινό, τους κριτικούς ακόμα και από μερικούς φίλους του σημάδια «παρακμής». Λιγιστά πρόσωπα, όπως ο Ν. Β. Γκόγκολ, καταλαβαίνουν τη σημασία των έργων αυτών. Στο μεταξύ η λογοκρισία των έργων του όλο και κλιμακώνεται. Οι κοινωνικές υποχρεώσεις του, η συντήρηση μιας μεγαλύτερης τώρα οικογένειας, απαιτούσαν μεγάλα έξοδα. Τα δάνεια από το δημόσιο ταμείο φέρνουν τον Πούσκιν σε ταπεινωτική εξάρτηση από τις αρχές στην παράκληση του να του επιτραπεί να παραιτηθεί από τη δημόσια υπηρεσία και να εγκατασταθεί επί ένα διάστημα «Στο χωριό», για να τακτοποιήσει τα περιουσιακά του, ο τσάρος απαντά με την απειλή της δυσμένειας και της απαγόρευσης να μελετά τα ιστορικά αρχεία. Στα τέλη του 1833 δόθηκε στον Πούσκιν ο βαθμός του Καμεργιούνκερ, μειωτικός για την ηλικία του και την κοινωνική του υπόσταση, που τοποθετεί τον ποιητή στη θέση του μικροαυλικού. Σύντομα ο Πούσκιν μαθαίνει ότι οι αρχές ανοίγουν και διαβάζουν την αλληλογραφία του. Η ελευθεροφροσύνη του και η περιφρόνηση που δείχνει προς τη «νέα αριστοκρατία» προκαλούν την εχθρότητα της «καλής κοινωνίας» και της γραφειοκρατικής κορυφής, ενώ η ανεξαρτησία των αντιλήψεων του και η άρνηση του να συνεργαστεί σε φτηνές αντιπολιτευτικές ενέργειες προκαλεί τις επιθέσεις των φιλελεύθερων κύκλων. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1830 δέχεται συνεχώς επιθέσεις του αντιδραστικού τύπου οι οποίες κατευθύνονται από τον Φ. Β. Μπουλγκάριν.

Κατά την τραγική αυτή περίοδο ο Πούσκιν δεν έπαψε να έχει στραμμένη την προσοχή του στην Ιστορική τύχη και τα σύγχρονα προβλήματα της χώρας, του λαού και της κοινωνίας, στην ανάπτυξη της εθνικής κουλτούρας, στο φιλοσοφικό νόημα της ζωής και της Ιστορίας. Ετοιμάζει υλικό για την «*Ιστορία του Μεγάλου Πέτρου*», σχεδιάζει να γράψει την «*Ιστορία της Μεγάλης Γαλλικής Επανάστασης*» και την «*Ιστορία της ρωσικής λογοτεχνίας*», μελετά το αριστούργημα της αρχαίας ρωσικής λογοτεχνίας «*Η ιστορία της Εκστρατείας του Ίγκορ*», προσπαθεί να επηρεάσει την κοινωνική συνείδηση, με διάφορες μορφές υπενθυμίζει την κακή τύχη των δεκεμβριστών. Το 1836 ο Πούσκιν άρχισε την έκδοση του περιοδικού «*Ο Σύγχρονος*» που συνέχιζε σε νέο επίπεδο τις παραδόσεις της προοδευτικής ρωσικής δημοσιογραφίας. Συγκέντρωσε γύρω του τις καλύτερες λογοτεχνικές δυνάμεις,

δημοσίευσε πολλά κριτικά και δημοσιολογικά έργα, που πρόβαλαν τον πρωτοποριακό κοινωνικό και ηθικό ρόλο της λογοτεχνίας και αντιτάσσονταν στις ξεπερασμένες, αντιδραστικές αισθητικές αντιλήψεις. Η καλλιτεχνική δημιουργία του Πούσκιν τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει κάποια κάμψη, δίνοντας τη θέση της στην κριτική, τη δημοσιογραφία, τη θεωρητική και Ιστορική εργασία. Η ποίηση παραμερίζεται από τον πεζό λόγο ο Πούσκιν γράφει τη φιλοσοφική νουβέλα «Αιγυπτιακές νύχτες» (1835), όπου το θέμα της ιστορίας συνδέεται με το ζήτημα της ουσίας της ποιητικής δημιουργίας. Επεξεργάστηκε πεζά έργα, πολλά από τα οποία («Περάσαμε ένα βράδυ στην εξοχή», «Ο Καίσαρ ταξίδευε», κ.ά.) είναι σημαντικά για την εσωτερική τελειότητα, το βάθος, την πυκνότητα και προσιωνίζουν τη μέλλουσα ρωσική πεζογραφία. Τελείωσε την «Κόρη του Λοχαγού» (1836), όπου τα θέματα της ρωσικής λαϊκής ιστορίας και κρατικής ζωής, συνδυάζονται με τη μελέτη του ηθικού προβλήματος της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε περίπλοκες Ιστορικές συνθήκες και του φιλοσοφικού προβλήματος της μοίρας. Η σχέση της μοίρας με τη συμπεριφορά στη ζωή είναι το θέμα του φιλοσοφικού γκροτέσκο «Παραμύθι του χρυσού πετειναριού», που είναι το τελευταίο παραμύθι του Πούσκιν και ο μοναδικός ποιητικός καρπός του τρίτου «Φθινόπωρο Στο Μπόλντινο» (1834).

Τα ποιήματα των τελευταίων του χρόνων είναι στοχαστικός λυρισμός νέου είδους: ο τόνος της αφήγησης και οι φιλοσοφικοί στοχασμοί δεν έχουν ποιητικά «στολίδια». τα ποιήματα αυτά εκφράζουν τη βαθιά μελαγχολία της μοναξιάς του ανθρώπου που δεν τον καταλαβαίνουν. («Ήρθε ή ώρα, φίλε μου, ήρθε» 1834, «Ο στρατηλάτης», «Ο στρατοκόπος» 1835, «Από τον Πιντεμόντε, στην εξοχή» 1836). Όμως, ακόμα και σε αυτή την περίοδο δεν επικρατεί η απαισιοδοξία και η εγωιστική κατάθλιψη. Στο ποίημα «Πήγα ξανά» (1835) και «Στο φιλοσοφικό κύκλο ποιημάτων» 1836 (που απηχεί θέματα από τις «Μιμήσεις του Κορανίου» και καταλήγει στο προφητικό ποίημα «Έχτισα το μνημείο μου», που είναι το ποιητικό πιστεύω και η διαθήκη του Πούσκιν), κυριαρχεί η γενναία νηφαλιότητα, η απαιτητικότητα απέναντι στον εαυτό του και ο υψηλός στοχασμός.

Το Νοέμβριο του 1836, ο Πούσκιν και μερικοί οικείοι του πήραν με το ταχυδρομείο ανώνυμο λίβελο, προσβλητικό για την τιμή της συζύγου του και του ίδιου του ποιητή. Αποτέλεσμα προσχεδιασμένης σκευωρίας των κοσμικών κύκλων ήταν να προκληθεί μονομαχία μεταξύ του Πούσκιν και ενός θαυμαστή της συζύγου του, του Γάλλου εμικρέ Ζ. Νταντές. Στις 27 Ιανουαρίου (8 Φεβρουαρίου) 1837 στη μονομαχία που έλαβε χώρα στα περίχωρα της Πετρούπολης, κοντά στον ποταμό Τσερνάγια ο Πούσκιν τραυματίστηκε στην κοιλιά και πέθανε ύστερα από δύο μέρες, αφού υπέφερε με στωικότητα, φοβερούς πόνους. Το σπίτι του, στην προκουαία του ποταμού Μόικα το επισκέφθηκαν πλήθη κόσμου από τα πιο διαφορετικά στρώματα. Στα ποιητικά σχόλια των Μ. Γ. Λέρμοντοφ, Φ. Ι. Τιούτσεφ, Α. Β. Κολτσόφ κ.ά. περιγράφεται το πένθος του λαού, που θεώρησε το θάνατο του Πούσκιν εθνική τραγωδία. Φοβούμενη το «θόρυβο», η κυβέρνηση επέβαλε αυστηρό έλεγχο στον τύπο. Η κηδεία έγινε σε διαφορετικό τόπο από τον αρχικά καθορισμένο και η σορός μεταφέρθηκε κρυφά τη νύχτα και ενταφιάστηκε εσπευσμένα στο μοναστήρι Σβιατογκόροκι (σημερινό χωριό Πουσκίνσκιε Γκόρι της περιοχής του Ποκόφ).

Η σημασία του έργου του Πούσκιν και οι διαστάσεις της μεγαλοφυΐας του τον τοποθετούν στη σειρά των εξαιρετικών μορφών του παγκόσμιου πολιτισμού. Στα 25 χρόνια της συγγραφικής του ζωής, ο Πούσκιν αφομοίωσε τα επιτεύγματα του ρώσικου και παγκόσμιου πολιτισμού και τις παραδόσεις των παλαιότερων Ρώσων συγγραφέων και της λαϊκής φιλολογίας. Προχώρησε από τα συμβατικά συστήματα του 18ου αι., στον αναπτυγμένο ρεαλισμό, που αποδίδει τη ζωή στην ανεξάντλητη πολυμορφία της. Η γλώσσα του Πούσκιν, που συνδυάζει λόγιους τύπους με την καθομιλουμένη, παραμένει ως σήμερα η βάση της ρωσικής λογοτεχνικής γλώσσας. Οι νεωτερισμοί του προκαθόρισαν την ανάπτυξη όχι μόνο της ρωσικής λογοτεχνίας (έργα των Γκόγκολ, Λέρμοντοφ, Ν. Α. Νεκράσοφ, Μ. Ε. Σαλτικόφ - Σεντρίν, Λ. Ν. Τολστόι, Φ. Μ. Ντοστογιέφκι κ.α.) αλλά και όλων σχεδόν των εκφράσεων της ρωσικής τέχνης και της πνευματικής ζωής του 19ου - 20ού αιώνα.



Περίληψη

Κεφάλαιο 1^ο:

Ο συγγραφέας ξεκινάει την ιστορία, κάνοντας μια αναφορά στον άρρωστο θείο του ήρωα της ιστορίας- του Ονεγκιν. Από τους πρώτους κι όλας στίχους περιγράφει την ανία που κατακλύζει τον ήρωα, ενώ αργότερα δίνει μια πιο λεπτομερή περιγραφή για αυτόν. Ειδικότερα, παρουσιάζει τον χαρακτήρα του, τα παιδικά του χρόνια και την βαρετή ζωή του. Παρατηρούμε πως παρά τα αισθήματα απαξίωσης του Ονεγκιν για τις κοινωνικές εκδηλώσεις, συμμετέχει ενεργά σε ορισμένες από αυτές ενώ προσέχει ιδιαίτερα την εμφάνιση του. Αργότερα, ο συγγραφέας αφηγείται ένα καταλυτικό γεγονός για την διαδραμάτιση της ιστορίας - τον θάνατο του θείου. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται με την απόκτηση του σπιτιού στην εξοχή, στο οποίο ο Ευγένιος εγκαταστάθηκε αφού το κληρονόμησε πρώτα.

Κεφάλαιο 2^ο:

Σε αυτό το κεφάλαιο, αρχικά περιγράφεται το ειδυλλιακό τοπίο του χωριού καθώς και η νέα κατοικία του Ονεγκιν. Σε εκείνο το χωριό, ο ήρωας γνώρισε έναν νέο φίλο, τον Λένσκι Βλαδίμηρο, ο οποίος ήταν νέος κτηματίας. Άρχισε να κάνει παρέα μαζί του καθώς και αυτός είχε δεχτεί σκληρή κριτική από τους κατοίκους. Ο Λένσκι παρόλο που φάνταζε άριστος γαμπρός, δεν είχε όρεξη να δεθεί με τα δεσμά του γάμου. Ωστόσο, ήταν ερωτευμένος με την Όλγα. Η Όλγα είχε μια αδελφή με την οποία ήταν άκρως διαφορετικές, την Τατιάνα. Σε αντίθεση με την αδελφή της, η Τατιάνα ήταν πιο εσωστρεφής, σιωπηλή και μελαγχολική. Στο τέλος του κεφαλαίου με αφορμή κάποιους θανάτους ο συγγραφέας καταλήγει σε συμπεράσματα για τη ζωή και μέσω αυτών συμβουλεύει τον αναγνώστη.

Κεφάλαιο 3^ο:

Εν συνεχεία της ιστορίας, ο Λένσκι συνοδεύει τον Ονεγκιν στο σπίτι των Λάριν με σκοπό να του γνωρίσει την οικογένεια της αρραβωνιαστικιάς του, της Όλγας. Η Τατιάνα μόλις τον γνωρίζει, τον ερωτεύεται. Προσπαθεί μάταια να αντιμετωπίσει τα συναισθήματα που την κατακλύζουν και δεν την αφήνουν να ησυχάσει όμως στο τέλος τα βγάζει από μέσα της συζητώντας με το άτομο που εμπιστεύεται περισσότερο, την νταντά της. Παρά τις προσπάθειες της νταντάς να την λογικέψει η Τάνια αποφασίζει να εξομολογηθεί στον Ευγένιο τον ερώτα της με ένα γράμμα. Ύστερα, στέλνει το γράμμα με την βοήθεια του εγγονού της νταντάς της όμως καθυστερεί να πάρει απάντηση, ώσπου τους επισκέφτηκε μια μέρα.

Κεφάλαιο 4^ο:

Τα συναισθήματα του Ονεγκιν δεν ανταποκρίνονταν σε αυτά της Τάνιας. Το γράμμα της του προκάλεσε βαθιά συγκίνηση δεν κατάφερε όμως να την ερωτευτεί. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης του ο Ευγένιος παίρνει τον λόγο. Αρχικά, αναφέρει το ποσό τον κολακεύει το γράμμα της και το πόσο εκτιμά την ειλικρινά που έδειξε. Παρά ταύτα μετά επεξηγεί με πλάγιο τρόπο την αρνητική απάντηση του. Παραδέχεται ότι δεν θα ήταν κατάλληλος οικογενειάρχης, ενώ για να την εμπυκώσει τονίζει πως εάν ποτέ κατάφερε να φάνει άξιος αυτού του ρόλου,

σίγουρα θα την επέλεγε. Η Τατιάνα πληγώνεται βαθύτατα και κλείνεται στον εαυτό της ενώ ο Ονεγκιν συνεχίζει ανενόχλητος τη ζωή του. Ακλουθεί η γιορτή της Αγίας Τατιάνας χάρη στην οποία ετοιμάζεται μια δεξίωση.

Κεφάλαιο 5°:

Σε αυτό το κεφάλαιο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί μια παραοικονομία μέσω ενός ονείρου της Τατιάνας. Ονειρεύεται πως την κυνηγεί μια αρκούδα ενώ εκείνη τρομαγμένη προσπαθεί να ξεφύγει. Τότε, εξαφανίζεται και αρχίζει να βλέπει άλλες ασυναρτησίες σαν εφιάλτες. Αργότερα βλέπει πως καταφτάνει σ'ένα τραπέζι και εκεί βρίσκεται και ο Ευγένιος. Ξαφνικά, μπαίνει η Όλγα με τον Βλαδίμηρο, ο Ονεγκιν εξοργισμένος τον σκοτώνει και αμέσως μετά τον θάνατο του Λενσκι η ταραγμένη ηρωίδα ξυπνάει. Ύστερα, περιγράφεται η ατμόσφαιρα στην γιορτή και το γεγονός καταλύτης για την εξέλιξη των γεγονότων. Ο Ονεγκιν χορεύει με την αρραβωνιαστικιά του την Όλγα για να εκδικηθεί τον φίλο του. Αυτή η παρόρμηση οδηγεί τον Λενσκι σε ακραία συναισθήματα ζήλιας.

Κεφάλαιο 6°:

Ο Βλαδίμηρος υποφέροντας αποφασίζει να πάρει εκδίκηση για τις επιπόλαιες πράξεις του Ευγένιου, γι αυτό το λόγο τον καλεί μέσω μιας επιστολής σε μονομαχία. Ενώ ο Ονεγκιν φαίνεται να αρχίζει να μετανιώνει για την παιδιάστικη συμπεριφορά του, ο Λενσκι βράζει από μίσος και θυμό. Τελικά συναντιούνται μαζί με δυο μάρτυρες στο φράγμα. Ο Λενσκι ήταν άμαθος από όπλα και γενικότερα δεν είχε κάποια σχέση με την σκοποβολή, πρώτος πυροβολεί ο Ευγένιος και πριν καν προλάβει να σημαδέψει, ο Βλαδίμηρος πέφτει αναισθητος κάτω βρίσκοντας πρόωρο τέλος. Στο τέλος του κεφαλαίου ο ποιητής μονολογεί αναφέροντας τις απόψεις του πάνω στα γεγονότα.

Κεφάλαιο 7°:

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται ο θρήνος για τον μοιραίο θάνατο του Λενσκι. Η Τατιάνα έχει πέσει σε βαθιά θλίψη ενώ αρνείται να αισθανθεί κάτι για άλλον άντρα εκτός του Ευγένιου. Από την άλλη πλευρά, ο Ονεγκιν εγκαταλείπει την οικία του και απομακρύνεται από το χωριό. Εν συνεχεία, η Τατιάνα ξενιτεύεται στη Μόσχα και προσπαθεί να συνεχίσει τη ζωή της ενώ παρουσιάζεται η συμπεριφορά της ενώπιων των κοσμικών εκδηλώσεων.

Κεφάλαιο 8°:

Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου ο συγγραφέας παρουσιάζει μετά από χρόνια τη ζωή του ηρώα του, η οποία δεν έχει αλλάξει ιδιαίτερα καθώς ακόμη πλήττει με τις ανούσιες κοινωνικές εκδηλώσεις ενώ μέσα του νιώθει και πάλι ένα κενό και μια ματαιότητα. Κάποια στιγμή τυχαία ξανασυναντιέται με την Τατιάνα, η οποία τώρα είναι παντρεμένη. Όλα ανατρέπονται καθώς ο Ονεγκιν πια το μόνο που τον απασχολεί είναι εκείνη, αντιθέτως όμως η πρωταγωνίστρια δείχνει να αδιαφορεί. Δεν πήρέ απάντηση ούτε στην ερωτική επιστολή που της έστειλε, οπότε κάποια μέρα μίλησαν πρόσωπο με πρόσωπο και εκείνη αρνήθηκε να σταθεί πλάι του, κρατώντας την αξιοπρέπεια της. Με αυτόν τον τρόπο η ιστορία τελειώνει, συνεχίζοντας ο καθένας την ζωή του.

Στοιχεία Ρεαλισμού και Ρομαντισμού στο Έργο του Πούσκιν

ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Ορισμός: Όρος που στη φιλοσοφία σημαίνει πραγματοκρατία. Ρεύμα αισθητικό στις τέχνες, που επιδιώκει την πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας. Ο συγγραφέας παρουσιάζει τους ανθρώπους και τις καταστάσεις όπως είναι στην πραγματικότητα. Δεν τα ωραιοποιεί, δεν τα εξιδανικεύει. Ο ρεαλισμός στη λογοτεχνία μπορεί να έχει δύο σημασίες: γενικά την προσπάθεια για πιστή και αντικειμενική απόδοση της πραγματικότητας και ειδικότερα μια τάση που επικράτησε τον 19ο αι. κυρίως ως αντίδραση στις υπερβολές του ρομαντισμού

Κριτικός Κοινωνικός ρεαλισμός μπορεί να ονομαστεί οποιαδήποτε άποψη, που θεωρεί ότι σύνολα, όπως το κράτος, η κοινωνία, η κουλτούρα, οι ομάδες, οι θεσμοί, οι σχέσεις, οι διαδικασίες κ.ά., είναι κάτι παραπάνω και πέρα από τα άτομα, με τα οποία λειτουργούν ή τη συμπεριφορά, με την οποία εκδηλώνονται.

Γενικά χαρακτηριστικά του ρεαλισμού στη λογοτεχνία

- Επιλογή ενός θέματος από τη σύγχρονη πραγματικότητα. Είναι θέμα κοινό, από την καθημερινή εμπειρία.
- Η πραγματικότητα παρουσιάζεται αντικειμενικά, χωρίς εξιδανίκευση ή εξωραϊσμό, και τις περισσότερες φορές με κριτική διάθεση.
- Παρουσίαση ανθρώπινων τύπων συνηθισμένων και καθημερινών, χωρίς τίποτα το ηρωικό.
- Προσπάθεια για αποκάλυψη της ψυχολογίας του ήρωα, κυρίως μέσω των πράξεών του, και για ερμηνεία της συμπεριφοράς.
- Η αντίδραση στον ρομαντισμό δεν σημαίνει ότι τα έργα είναι απαλλαγμένα τελείως από ρομαντικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα το υποκειμενικό στοιχείο δεν είναι δυνατόν να απουσιάσει από κανένα έργο. Η διαφορά μεταξύ των δύο ρευμάτων είναι ότι στον ρομαντισμό το υποκειμενικό και ατομικό στοιχείο είναι συνειδητά υπερτονισμένο.
- Λεπτομερής και ακριβής απόδοση της εξωτερικής πραγματικότητας με πιστότητα και αληθοφάνεια. Αυτό επιτυγχάνεται με εκτενείς περιγραφές χώρων, αντικειμένων, ανθρώπων.
- Ρεαλιστική, δηλαδή αληθοφανής, οργάνωση της πλοκής: στα ρεαλιστικά έργα δεν έχουν θέση οι απιθανότητες των ρομαντικών έργων, όπως οι ήρωες που σώζονται συνεχώς ως εκ θαύματος από κινδύνους ή ήρωες που εμφανίζονται ξαφνικά την πιο "κατάλληλη" στιγμή.

Κεφάλαιο 1^ο:

IV,V:

Σελ. 22-23 : Γίνεται η παρουσίαση του ηρώα του μυθιστορήματος, παρουσιάζοντας την ζωή του λαμβάνουμε πληροφορίες για την κατάσταση στην Ρωσία στα χρόνια του Πούσκιν. Λόγου χάρη η αναφορά στην εκπαίδευση και στην άποψη της καλής κοινωνίας («όλοι σπουδάσαμε λίγο πολύ θαρρώ», «και να ο κάλος μου...γοητεία»)

VI,VII :

Σελ. 24: Στην 1^η παράγραφο αυτής της σελίδας συναντάμε ένα ρεαλισμό όσο αναφορά την μόδα («δεν ειν'της μόδας πια τα κλασσικά») ενώ ύστερα αναφέρεται σε έναν σατυρικό συγγραφέα της εποχής («Να συζητάει Γιουβενάλε»). Στην 2^η παράγραφο παρατηρείται ένας κριτικός, ιδεολογικός ρεαλισμός για την οικονομία καθώς ο συγγραφέας παραθέτει τα σχόλιά του στις απόψεις του Άνταμ Σμίθ («αλλ'ήξερε τον Ανταμ..κατέχει»)

XVI, XVIII:

Σελ. 28-29: «Στου Τάλον...πρώτη» σε αυτούς τους στίχους δίνονται πληροφορίες για τον τρόπο ψυχαγωγίας της εποχής όπως τα εστιατόρια στα οποία σύχναζαν, το κρασί που έπιναν, το φαγητό (αναφορά στην γαλλική κουζίνα και το ωμό ροστμπίφ). Στην επόμενη σελίδα συνεχίζει να μιλάει για το φαγητό αλλά και το θέατρο και το μπαλέτο. Στην τελευταία παράγραφο της σελίδας ο ποιητής αναφέρει ονόματα γνωστών σατυρικών και άλλων «μεγαλοφυϊών» και καλλιτεχνών («της τολμηρής σάτιρας... νιότης χρυσής»)

XXIII,XXIV,XXV,XXVI :

Σελ 32-33: «Θα μεταδώσω..μόνο» παρουσιάζεται παραστατικά η εικόνα των υλικών αγαθών και των ειδών εμπορίου αυτό συνεχίζεται και στην αμέσως επόμενη παράγραφο (απ'τη βασιλεύουσα..ποδιών»). Στην ίδια παράγραφο εκφράζεται μια άποψη πάνω στην ιδεολογία του Ρουσσώ και του Γκριμ («δεν μπορούσε..σταλιά»). Στην άλλη σελίδα τονίζεται η σημασία της κριτικής της καλής κοινωνίας. Ο Ευγένιος εμφανίζεται ως τέλειος «δανδής» με μοντέρνα ρούχα από ξένες χώρες («όμως παντελόνι..γλώσσα»).

XXXV,XXXVII:

Σελ. 38,39: Στην 1^η παράγραφο της σελίδας 38 ο συγγραφέας μας δίνει μια πλήρη εικόνα της καθημερινής ζωής των κατοίκων(π.χ. «αμαξιάς, εφημεριδάς, γαλατάς, ψωμάς») του Πετερσμπούργκ («Ένω το...κασελάκι»). Στο τέλος της 34^{ης} παραγράφου μαθαίνουμε για τα όπλα της εποχής («σφαίρες,σπαθί και τη μονομαχία»).

XLII,XLII:

Σελ.40: Παραθέτονται κάποιοι γνωστοί νομικοί, οικονομικοί φιλόσοφοι όπως ο Σαίη ή ο Μπενθάμ.

Σελ 41: Ο τρόπος μεταφοράς είναι οι άμαξες («σας κουβαλάνε τα αμαξάκια»)

Κεφάλαιο 2^ο:

II, VI:

Σελ 52: Περιγράφεται το στυλ των αριστοκρατικών σπιτιών με αναλυτική περιγραφή της εσωτερικής διακόσμησης(«ήταν χτισμένος..ζωηρά»)

Σελ. 54: Ο Πούσκιν μέσω ενός ήρωα, παρουσιάζει τις επιρροές στις ιδέες του («λάτρης του Καντ..οραματισμούς»)

XXXV:

Σελ.68: Πληροφορούμαστε για τις ρωσικές συνήθειες κατά την διάρκεια σημαντικών ημερών όπως οι Απόκριες, οι μέρες νηστείας κλπ («διατηρούσαν...αξίωμα»).

Κεφάλαιο 3^ο:

XXVII:

Σελ. 86: Αναφέρονται κάποιες αλλαγές που υπέστη η γλώσσα εκείνη την εποχή καθώς συνήθιζαν να μαθαίνουν ξένη γλώσσα και όχι την μητρική τους, γεγονός στο οποίο ο ποιητής αντιτίθεται («οι κυρίες...ρωσικά», «ξενη γλώσσα κι όχι ρωσικά;», εγώ θα μείνω προσκολλημένος στα παλιά»)

Κεφάλαιο 5°:

II,IV,V:

Σελ. 122,123: Υπάρχουν εικόνες για τον χειμώνα στην Ρωσία («χειμώνας...ξυλο»)

Κάποιο έθιμο-συνήθεια της εποχής να τάζουν στις ανύπαντρες κοπέλες με μαντίες στρατηγούς για συζύγους. Ένω στο τέλος τονίζεται η πίστη στις αξίες και δοξασίες του λαού όπως τα όνειρα, τα χαρτιά, οι μαγγανίες, τα σημεία του φεγγαριού και άλλες προκαταλήψεις «στο σπίτι...εκστρατείες», «η Τατιάνα...προμηνύματα»).

XXXIII, XLII:

Σελ. 137: Ξαναβρίσκουμε μια αναφορά για το φαγοπότι (λευκά κρασιά, κρέας), τα είδη που χρησιμοποιούσαν(λιγνά ποτήρια) («για το κρασί..λιγνά»)

Σελ.141: Περιγράφεται ο χορός στις γιορτές και παρατηρούμε έναν κριτικό ρεαλισμό όσο αφορά ένα παραδοσιακό μουσικό όργανο –τη μαζούρκα- και την αξία που έχει διατηρήσει μόνο στην επαρχία καθώς αντικαταστάθηκαν οι παραδόσεις από την μόδα-κατι το οποίο απεχθάνεται ο ποιητής. («η μαζούρκα...εξαπατήσει», «η μόδα μια αρρώστια, μια τυραννία που βασανίζει τώρα τη σύγχρονη Ρωσία»).

Κεφάλαιο 6°:

IV, XXVI:

Σελ.145: Πληροφορούμαστε για τον τζόγο στις ταβέρνες και πιο συγκεκριμένα για τους αρχηγούς της σπείρας(hetman-κοζάκοι)

Σελ. 155: Ο αναγνώστης καταλαβένει την σημασία που απέδιδαν στα έθιμα και τους αυστηρούς κανόνες όταν κάποιος απεβίωνε («δεν επέτρεπε...στην χώρα αυτή»)

Κεφάλαιο 7°:

IV,V:

Σελ. 167: Αναφέρονται οι απόψεις και ο τρόπος ζωής κάποιων Ρώσων («εσείς,..μέτρου», «κι εσείς... πολλές»)

Σελ 176,177: Ο ποιητής ξανά μιλάει για την μόδα και τις νέες λέξεις και θεωρίες («καποιων ξένων θεωριών..λεξικο»). Ύστερα, έμμεσα συνειδητοποιούμε την ουσιαστικότητα του να παντρευτεί μια κοπέλα και μάλιστα σε νεαρή ηλικία.

Ένα μέσο για αυτό το σκοπό είναι τα νυφοπάζαρα στους χορούς στη Μόσχα. Τέλος, η καλή κοινωνία φαίνεται ότι ασκεί μεγάλη επιρροή μέσω της κρίσης της, η οποία συνήθως βασίζεται στην μόδα (« βλέπεις... μπορώ;», «η Μόσχα..χορό», «στης ακατάδεκτης..στρυφνές»)

XXXI:

Σελ 181: Ο συγγραφέας δίνει μια πλήρη εικόνα της κατάπτωσης της χώρας του («Τώρα οι δρόμοι είναι φρίκη, ξεχασμένες γέφυρες σαπίζουν, πανδοχεία δεν έχει, παράγκα, το εντυπωσιακό μενού είναι μονάχα για τα μάτια»). Επίσης ένας τρόπος επιβίωσης είναι η επεξεργασία μετάλλων («επεξεργάζονται... τροχό»)

XXXVIII,XLIX,LI:

Σελ. 183: Περιγράφεται παραστατικά η Μόσχα («η άμαξα...γραπωμένες»)

Σελ. 188-9: Χαρακτηρισμός της καλής κοινωνίας που αποτελείται από κύκλους διανοουμένων, οι οποίοι είναι αυθάδεις, θρασεείς και συμπεριφέρονται με ζήλια και κακία «πλήθος οι υπάλληλοι...ψιλοκουβεντιάζουν», «εδώ εμφανίζονται...πετάζουν»)

Κεφάλαιο 8°:

V,VI,X:

Σελ. 195: Γίνεται μια σύγκριση-αντίθεση της απλότητας της επαρχίας με τις προηγούμενες παρουσιάσεις της υψηλής κοινωνίας («Στα βάθη..λαών»)

Σελ 196-197: Ξαναθίγεται το θέμα της ζωής των ατόμων που αποτελούν την υψηλή κοινωνία («στρατιώτες...λεγομένων», «που στα είκοσι...τι ψυχή»)



Το Μπαλέτο Ευγένιος Ονιέγκιν στην Εθνική Λυρική Σκηνή

Ρομαντισμός

Ορισμός: Ο Ρομαντισμός αποτελεί καλλιτεχνικό κίνημα που κατηγόρησε τον κλασικισμό της εποχής.

Ως λογοτεχνικό εξιδανικεύει τον έρωτα. Οι ρομαντικοί συγγραφείς αντιτάχθηκαν στο κλασικό ιδεώδες της τέλει ορθολογικής μίμησης της πραγματικότητας, αντιπροτείνοντας ως απόλυτο ιδανικό την έκφραση των εσωτερικών συναισθημάτων μέσω της ευαισθησίας, της ατομικής προοπτικής του κόσμου και της δημιουργικής φαντασίας. Ο άνθρωπος στο ρομαντικό ιδεώδες είναι ένα διονυσιακό, ανήσυχο πλάσμα που επαναστατεί ενάντια στον κόσμο και την κοινωνία και βρίσκεται σε μια συνεχή ψυχική ανισορροπία. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, ο ρομαντικός λυρισμός αναδεικνύει ήρωες ανήσυχους και μελαγχολικούς, πλημμυρισμένους από το αίσθημα της απελπισίας, από το αίσθημα του μοιραίου και του ανολοκλήρωτου, που πολλές φορές καταλήγει σε θάνατο. Ο Ρομαντικός ποιητής αναδεικνύει το συναίσθημα σε κυρίαρχο εκφραστικό μέσο, αποκαλύπτει τα προσωπικά συναίσθημα και τις προτιμήσεις, συνδέει την εξωτερική του εσωτερικού του κόσμου με τη φύση και τις προσωπικές, ιστορικές ή εθνικές μνήμες.

Κεφάλαιο 1^ο:

I,IV,X,XI:

Σελ. 21: Από τους πρώτους κι όλες στίχους του έργου εκδηλώνεται η ανία και η ματαιοδοξία που αισθάνεται ο ήρωας για τη ζωή («Θεέ μου, τι ανία»).

Ύστερα ο Πούσκιν χαρακτηρίζει την νιότη ως εποχή των συναισθημάτων θλίψης, ονειροφαντασίας και ελπίδας («ωρα ελπίδας...ονειροφαντασίας»).

Επίσης, ο συγγραφέας παρουσιάζει τον Ευγένιο ως άτομο που ήξερε να δαμάζει τα συναισθήματά του και να κρύβει τα πάθη του («να διαστρεβλώνει...λιώνει», «στα γράμματα της καρδιάς...ανάσα ερωτική», «βλέμμα τρυφερό». «ολο αναίδια..αληθινά», «να καταπλήσσει, να τρομάζει, να διασκεδάσει»).

XXII:

Σελ. 31: και πάλι παρουσιάζονται συναισθήματα βαρεμάρας και μελαγχολίας («πάλι έρωτες», «βαρέθηκα στην άμαξα»).

XXVI,XXVIII,XXX:

Σελ. 34: Παρατηρείται μια αντίθεση της χαρμόσυνης ατμόσφαιρας και της ζωντάνιας σε σχέση με τα χλιαρά συναισθήματα του Ονέγκιν («χαρούμενο φως

σκορπούν παντού», «με πάθος μαζούρκα χορεύει», «η λύσσα της νιότης... το κέφι το σπρώξιμο, η λαμπρότης»).

XXX:

Σελ. 35: Ο συγγραφέας νοσταλγεί και θλίβεται με τις αναμνήσεις του («τι νοσταλγία... σφίγγεται η καρδιά μου, παιδεύομαι»).

XXXII,XXXIII, XXXIV:

Σελ 36-7: Ο ποιητής εξυμνεί τον έρωτα και εκφράζει συναισθήματα πόθου («προμηνύει... πληθαίνουν οι πόθοι της καρδιάς», «το αγαπώ», «πως ζήλευα...πως επιθυμούσα», «θυμάμαι πως ζήλευα... η ψυχή μου», «πάλι το άγγιγμα προστάζει... πάψει»)

XXXVI,XXXVII:

Σελ. 38-39: Ο ποιητής αναλύει τα συναισθήματα του ήρωα, ο οποίος γνώρισε πρόωρα την δυστυχία και την ανία «ήτα άραγε ευτυχής;», «σε ένα κόσμο αδιάκοπης ηδονής... φάσεις;», «δεν του έκανε πάντα κέφι», «μελαγχολία χαντρά στα ρωσικά», «το κέφι για τη ζωή του είχε περάσει»).

XLII,XLIV:

Σελ. 41: Ξανά αναφέρεται η απαξίωση του Ονέγκιν για την ζωή του («τις έντονες ηδονές παράτησε, στο σπίτι του πήγε να κλειστεί, χασμουρήθηκε»).

Χρησιμοποιούνται φράσεις και λέξεις για να υποδείξει την ψυχολογική κατάσταση του Ευγένιου όπως «απάθεια, μαράζι μια άδειας ψυχής, ένιωθε ανία, βαρετό αυτό, νεκρώσιμο».

XLV,XLVI:

Σελ 42: επανάληψη συναισθημάτων απαξίωσης («δεν τον γοητεύει», «η φλόγα είχε σβήσει»).

XLVI:

Σελ 43: Ο ποιητής νοσταλγεί και επιθυμεί να ξαναζήσει την νιότη του, φέρνει στην μνήμη του ειδύλλια, γίνεται ξανά ευαίσθητος και ξένιαστος, μεταφέρεται σε μία εποχή που λατρεύει και έχει διάθεση «ονειρεμένη».

L:

Σελ. 44: και πάλι ο ποιητής παρουσιάζει τα έντονα συναισθήματα που είχε στο παρελθόν, τα οποία τώρα αντικαταστάθηκαν από θλίψη («θα αναστενάζω, αγάπησα τρελά, πόνεσα, στην καρδιά μου έθαψα βαθιά»)

LIV,LV:

Σελ. 46: Συναισθήματα πλήξης, θλίψης και τεμπελιάς κατακλύζουν τον Ονέγκιν

LVII,LVIII,VIX:

Σελ 48-9: Πάλι γίνεται μονόλογος για τον έρωτα και την φαντασία που έχουν οι ποιητές αλλά και η επιρροή που ασκεί στον ψυχισμό των ποιητών («άλλωστε... αποθηκέψει», «το ονειροπόλο τραγούδι... βάσανο καρδιάς», «χαράς...κουτός», «πέρασε ο έρωτας», «θρηνώ χωρίς δάκρυα.. σβήσουν πια»)

Κεφάλαιο 2°:

II:

Σελ. 52: Η οδύνη της βαρεμάρας του ήρωα τονίζεται ακόμη μια φορά «αφού..χασμουριόταν»

VII,VIII,IX,X:

Σελ. 54-5: Παρατηρούμε τον διαφορετικό χαρακτήρα και τις διαφορετικές ιδεολογίες του Λένσκι σε σχέση με τον Ονέγκιν. Εκείνος πιστεύει στην αγάπη, τον έρωτα και τον διακατέχει η ευδαιμονία («η ψυχή του ολότελα ζεστή, δεν είχε πληγωθεί», «στα ζητήματα καρδιάς...γοήτευαν πάντα τη νεαρή σκέψη», «ονειρόραμα γλυκό...ελκυστικό», «μία ψυχή αγαπημένη...θλίψη εξαντλημένη», «μια λάμψη μαγεμένη...ευδαιμονία στον κόσμο θα χαρίσει» «της δόξας η γλυκιά τυραννία δονούσε την ψυχή», «φλογιζόταν η καρδιά», «στου έρωτα την υπηρεσία είχε μπει..τραγουδούσε για τη θλίψη και το χωρισμό» «έτρεχαν τα δάκρυά του ζωντανά..της ζωής το χρώμα»)

XIX,X:

Σελ 60-1: Ο ποιητής για ακόμη μια φορά παραθέτει τις απόψεις του για τον έρωτα και την νιότη («η φλογερή νιότη..μίσος, έρωτα,θλίψη, χαρά», «στον έρωτα δοσμένη..πυρά»)

Κεφάλαιο 3ο:

VII,X,XIX,XX,XXV:

Σελ 76-83: Τονίζεται ο έρωτας της Τατιάνας ένα πρωτόγνωρο γι αυτή συναίσθημα, το οποίο την βασανίζει («στην καρδιά της..να νιώσει», «της καρδιάς το μαρτύριο..η ψυχή περίμενε», «καρποί της ξέφερενης καρδιάς της», «τα λόγια του έρωτα του πληγωμένου», «είμαι ερωτευμένη... άφησε με είμαι ερωτευμένη»)

Οι ψυχολογικές της μεταπτώσεις φαίνονται καθαρά από τους στίχους «αγαπάει-δεν είναι αστεϊάκι, παραδίδεται χωρίς όρους, πρωτα ματαιοδοξία, μετα ελπίδα,αμφιβολία, της ζήλιας τη φωτιά, τρελός από επιθυμία»

Σελ 89-91: Το γράμμα της Τατιάνας: Διαφαίνεται χαρακτηριστικά ο ρομαντισμός σε όλη την ερωτική εξομολόγηση καθώς εκφράζονται συναισθήματα π.χ. θλίψη στην ψυχή,την δική μου την ντροπή, άδολης ψυχής το βασανιστήριο, ελπίδα στην καρδιά κλπ

XXXII,XXXVIII,XL,XLI:

Σελ 91: Συνεχίζεται να επικεντρώνεται στον ψυχισμό της κοπέλας περιγράφοντας τις αντιδράσεις της: βογγάει, τρέμει, αναστενάζει..

Σελ. 94, 96: περιγράφεται το ψυχικό μαρτύριο της ηρωίδας «η ψυχή της μάτωσε, δάκρυα γιόμισε η παγωμένη της ματιά, το αίμα πάγωσε, τα χτυποκάρδι της κόπασε , καίει ο φριχτός καημός, λίγο, αναστέναξε»

Κεφάλαιο 4ο:

VIII,XII:

Σελ. 100-102: Το αίσθημα της ανίας εμφανίζεται για άλλη μια φορά«ποιος δεν έχει βαρεθεί...βαριά»

Επιπλέον, ο Όνέγκιν δίνοντας την απάντησή του στην Τάνια αναφέρει πως συγκινήθηκε, ένιωσε ταραχή και θυμήθηκε ξεχασμένα συναισθήματα («η ειλικρίνια..ξεχάσει»)

XVII,XXIII,XXIV

Σελ104-108: Περιγράφεται η στάση της Τατιάνας απέναντι στην απόρριψη του Ευγένιου δηλαδή πνίγεται στα δάκρυα, ανασαίνει αλλά δεν λέει λέξη, νιώθει μια αδηφάγα θλίψη και λύπη, είναι συντετριμμένη(« χωρίς να βλέπει...Τάνια», «του έρωτα τα μαρτύρια τα τρελά..κυριεύει», «χλωμή...θλίψη το κεφάλι»)

Κεφάλαιο 5°:

ΙΧ,ΧΙ:

Σελ 125-126: Η μελαγχολία που περιτριγυρίζει την ηρωίδα επηρεάζει και το περιβάλλον παράδειγμα μελαγχολική σελήνη, σύννεφα μελαγχολικά.

ΧΙΥ,ΧΙΧ,ΧΧΙΙΙ,ΧΧΙΥ:

Σελ 128-130: Αργότερα στο όνειρό της παρουσιάζονται οι εναλλαγές των συναισθημάτων της-«φοβάται, αισθάνεται, ντρέπεται, τρομάζει σε πανικό

Σελ132-3: Όταν ξυπνάει κυριεύεται από λύπη («της λύπης της σκόρπαγε», «το όνειρο της βασανίζει τη φαντασία».

ΧΧΧ,ΧΧΧΙΥ:

Σελ 136-8: Αναλυτικότερη περιγραφή της ταραγμένης Τατιάνας («χλωμή, πνίγεται, αισθάνεται τόσο άσχημα, δυστυχισμένη, λιπόθυμη θα πέσει»). Ειδικά όταν καταφτάνει ο Ονέγκιν, εντείνονται τα αρνητικά συναισθήματα («το μαρτύριό της..λύπηση»)

ΧΛΙΙΙ,ΧΛΙΥ:

Σελ 141: Ο Λένσκι κυριεύεται από την μανία της ζήλιας «όλα τα είδε, ανάβει δεν είναι πια ο εαυτός του»

Κεφάλαιο 6°:

Ι:

Σελ 143: ο Ονέγκιν εξακολουθεί να πλήττει ενώ δεν φαίνεται να έχει τύψεις για την ανάρμοστη συμπεριφορά του («πλήξη έχει πλαντάξει, ικανοποιημένος με της εκδίκησης την πράξη, χασμουριέται»)

ΙΙΙ:

Σελ. 144: Αντιθέτως, η Τατιάνα πληγώνεται και ζηλεύει συνάμα («την ταλαιπωρεί της ζήλιας το πάθος, σφίγγεται η ψυχή σαν άβυσσος».)

ΧΙΙ, ΧΙΙΙ:

Σελ 149: Γίνεται περιγραφή των συναισθημάτων του Λένσκι που βράζει από θυμό και ζήλια («βράζοντας από μίσος και ανυπομονησία», «ο ζηλιάρης πανηγυρίζει» «να μισήσει,συγχίσει,σαστίσει»)

XIV,XV,XVI,XVII,XVIII:

Σελ 150: Απότομη εναλλαγή συναισθημάτων Λένσκι λόγω του έρωτά του («χάθηκε η ζηλια και η δίψα για αίμα, απλότητα τρυφερή, ολοζώντανη ψυχή, τύψεις τυρανισμένος, γλυκιά συγκίνηση,θλίψη εξουθενομένος»)

XIX:

Σελ 151: συνεχίζεται η επικέντρωση στον Λένσκι και τα πάθη του πιο συγκεκριμένα «σιωπάει», «ευθυμούσε ξανά», «η καρδιά του γεμάτη θλίψη σαν να του ξεριζωνόταν»

XX,XXII,XXVIII:

Σελ 152-3,156: Μετά τον θάνατο ο ποιητής παρουσιάζει τον ήρωα με οίκτο «πονεμένη καρδιά, ταραγμένη και πικρή ζωή» και δίνει έμφαση στην αντίθεση της σχέσης των δυο ηρώων πρώτα απολάμβαναν μαζί «της τεμπελιάς τη γλύκα» και τώρα «όλο κακία»

XXXIV,XXXV,XXXVI:

159-160: ο ποιητής κάνει ρητορικές ερωτήσεις στον αναγνώστη για τα συναισθήματα που του εμπνέει αυτή η διαμάχη «τι αισθήματα κυκλώνει την δική σας την ψυχή, μπρος στην απεγνωσμένη σας κραυγή»)

αναφέρει τα ποικίλα συναισθήματα του Ονέγκιν («τύψη αβάσταχτη, ανατριχιάζει»)

Τέλος, μονολογεί εις την μνήμη του νεκρού νέου «εκεί που άνθιζαν οι ελπίδες,η χαρά...πανάγιας»

XLI,XLII,XLIII,XLIV:

Σελ 162-3: Η μελαγχολία εμφανίζεται έντονα σε αυτούς τους στίχους «δάκρυα σκοτεινιάζουν τα τρυφερά της μάτια, για πόσο στην καρδιά της τα υπέφερε όλα, μελαγχολική πρόζα, έγνωιες..τυρανούν στον ύπνο τη δική μου την ψυχή». Μετά τον θάνατο το κλίμα είναι βαρύ και πλανάται η αγανάκτηση «καινούργια θλίψη,ελπίδα δεν υπάρχει διόλου».

XLV,XLVI:

Σελ 164: Ο ποιητής προβάλλει τη ζωή από τη δική του οπτική γωνία, ευχαριστεί για οποιαδήποτε στιγμή του «πίκρες,τυρρανίες,χαρές,ανάμεσα σε αγωνία και ηρεμία, απόλαυσα ολοκάθαρη ψυχή, τις ψυχής ονειροφантаσίες,έμπνευση νιότης θεία»

Κεφάλαιο 7ο:

II, III:

Σελ166: Ο ποιητής παρουσιάζει την άνοιξη και τα συναισθήματα που του προκαλεί όπως «παθιασμένη ανησυχία», «συγκίνηση μελαγχολική», «φέρνει ανατριχίλα στην καρδιά», «χαρά,γοητεύει, βαρεμάρα, θλίψη» ενώ την χαρακτηρίζει «ξένη ηδονή» και αναρωτιέται μήπως η ψυχή του νεκρώθηκε.

X,XI,XII,XIII,XIV:

Σελ.169-171: Η Τάνια και ο Λένσκι τελικά αποτελούν τραγικά πρόσωπα της ιστορίας καθώς ο Λένσκι ξεχάστηκε αμέσως από την Όλγα η οποία «δεν έκλαψε από αβάσταχτο πόνο» και ο ήρωας τελικά γνώρισε και μια μεταθάνατον πληγή-αυτή της προδοσίας. («τον πόνεσαν...βασανίζει»)

Από την άλλη, η Τάνια συνεχίζει να κλαίει και να απελπίζεται («τα δάκρυά της πνίγει...η καρδιά της σε δυο κομμάτια σχίζεται») αφού πρέπει να παλέψει με τα συναισθήματά της και να μισεί τον άνθρωπο που ερωτεύτηκε. «το πάθος της την καίει...μισήσει».

XLII,XLIV,XLVII,XLVIII:

Σελ. 184-7: Παρακολουθούμε την αντίθεση μεταξύ των συναισθημάτων που προαναφέραμε και της ευθυμίας των υπολοίπων. Η Τατιάνα τα βρίσκει όλα «αδιάφορα και χλωμά ενώ δεν της αγγίζει τίποτα την καρδιά»

Κεφάλαιο 8ο:

XI,XII,XIII:

Σελ. 198-9: Αναφέρεται η ματαιότητα και η θλίψη του κόσμου, η ζωή του ήρωα που φαντάζει κενή «έζησε χωρίς σκοπό...δυστηγία, ένωσε πως όλα τα βαριέται»

XVIII,XIX,XX:

Σελ. 202-3:Πληροφορούμαστε για συναισθήματα της Τατιάνας κατά τη διάρκεια της συνάντησης με τον Ονέγκιν «αναστατώθηκε η ψυχή της...εκπληξη και παραζάλη», «δεν κοκκίνισε...επίμονο», «αδιάφορη και ψυχρή φαινόταν» «όλο πικρία» «ψυχή ψυχρή,νωθρή...βιοπάλη».

XXXII,XLI:

Σελ. 206-215: Στους τελευταίους στίχους του ποιήματος ο ποιητής εστιάζει στην θύελλα συναισθημάτων που κατακλίζουν τους ήρωες και ειδικότερα τον Ονέγκιν («ελπίζει, γράφει με πάθος, ο δυστυχής, υποφέρει»). Το γράμμα του στην Τατιάνα είναι καθαρά στοιχείο ρομαντισμού «η καρδιά μου σαν να έσπασε», «πνίγομαι,λιγοθυμώ», «φοβάμαι», «να βασανίζεται,να φλέγεται» κλπ

Η ατμόσφαιρα μεταξύ του είναι «παγωμένη» ενώ γίνεται μια έκρηξη συναισθημάτων μέσα τους «συγκροτούν τον θυμό...αστράφτουν».

Ο Ονέγκιν έχει παρασυρθεί από «λύπη και έλεος» ενώ «η ματιά του υποφέρει, η έκφρασή του όλο παράπονο», αυτές οι φράσεις μαρτυρούν το βασανισμό που υπέστη η ψυχή του μετά την απόρριψη εκ μέρους της αγαπημένης του.

